

Priopćeno.*)

POSVEĆENO MILOJ USPOMENI NEZABORAVNE ZARUČNICE

SLAVKE ŠKARICA.

U naponu najbolje djevojačke snage, u življenju sretnih i veselih dana, puna zdravlja i života, okićena milinom i veseljem, podlegla si nenadno i nečujno! oteta si bila pod ljutim lječničkim oštrašen svim tvojim miliim i dragim, ugrabljena si meni, komu si bila sunce i život, nada i sreća, ljubav i utjeha!

A kako?

Ne onako, kako je otrag devet godina, u obrani svojeg djevičanstva, mučeničkom smrću završila svoj život mila ti sestrica Zorka i to od noža iz ruke one osobe, koja ju, i ako ne odvraćana, neizmjerno ljubila, nego, u med našu uzajamnu i veliku ljubav uvkula se treća tagja ruka, da nemarom svojim uništi mili život Tvoj!

Kobna i nenadna svrha Tvoj mladog žiča, dok je na vječitu moju tugu, nego je istodobno i na najozbiljniju poduku svim onim, koji u nevolji lijeka i ljekara traže, pa uspomeni miloj i nezaboravnoj Tvojoj posvećujem onu korist, koju ovi moći redci mogu drugomu doprinijeti!

Obolila si lagano i običajno. Stanje Tvoje bilo je kao i svih onih, koji malom stvari u nautnosti ustroja svoga boluju. Po onoj boli mogla si bez lijeka i liječenja, bez zanoveti i neprilika do skrajnih granica života, sretna i zadovoljna živjeti.

Mili Tvoji, a u strahu da ne bi vremenom bilo kakovih posljedica tvoje bolesti, saslušaše mnijenje svojeg kućnog lječnika, inače dosta hvaljena za unutarnje bolesti i operacije, no svih je iznenadio kad je izjavio, da se imas pôdvrđi jednoj maloj operaciji i svjetovao ih, da te povedu u Mletke nekomu profesoru kirurgije Doktoru Giordano.

Neopisivo me je čudjenje obuzelo, kad sam za taj savjet čuo, tim više što mi, u našoj državi, napose u Beču i Gracu, imademo kirurških kapaciteta za takove i teže operacije, te i stoga, što i ovaj Tvoj kućni lječnik, koji je i do sada mnogo zamršenije operacije sa najboljim uspjehom preduzimao, nije i ovu sum izvesti htio ili mogao. To je meni čudno otajstvo!

I saopćih Tvojim milima moje čujenje i izrazili protimbu, da se radi toga baš u Mletke ide, već isticah Beč i druge gradove gdje su glasoviti kirurgi i profesori universa. To sam isto naveo i kućnom Tvoj lječniku, ističući mu i kapacitete naše države, kao Bečke Hochegge, Eiseleberge, Lorenze, Albrechte i druge njima slične. On mi je odvraćao, da u opće u njih mnogo povjerenja nema, a u drugomu redu, da će po svoj prilici profesori bečke klinike biti osutni na praznikovanju. Na moju pak primjetbu da će, podjednako s Tobom do Mletaka, posjetiti i profesore Bobio, Velo i ostale, odvratio mi je: „što će zar praviti s Tobom put križa.“

Videći dakle, kako su njegove odlučne riječi, da se podvriješ operaciji, Tebe tako silno ubile, radi kojih si dnevno ginula, a s druge strane insistiranje lječnikovo i još pod njegovu odgovornost, da pogješ k profesoru Giordano, prinukaše me, da, i ako teškom mukom, pristanem.

Stiskah srce i najernjom slutnjom odoh s Tobom i dobrom ti majkom, preko našeg sinjeg mora put bijelih Mletaka. To bijaše licem, u subotu na 12. Kolovoza t. g.

*) Za sadržaj ovog sastavka uredništvo ne odgovara.

U ŠIBENIKU, 20. rujna 1911.

postoji njemački univerzitet, a u cijeloj pokrajini ima manje Nijemaca nego li Talijana u samom jednom gradu, to jest u Trstu, manje nego li ima Čeha u jednom samom predgradju Praga.

„Slaveni se osjećaju oslobođenjem i neće više Nijemce za gospodare. Oni traže potpunu ravнопravnost za sve narode, jednak prava i dužnosti za svakoga. Od države traže, da za nju moraju imati jednaku vrijednost kulturne težnje svih naroda. Ovoj situaciji treba da se prilagode i naši Nijemci.“

D. Smislala nakon ovog teškog i požrtvovnog zauzimanja u Beču za naše interese, nakon

Potražismo tog zlosretnog profesora Giordano, ali bijaše odsutan. Srce i duša mi govorahu, da upotrebimo tu zgodu i da se obratimo i kojem drugom mletačkom kirurgu, pa Ti to i predloži: ali Ti, skromna i dobra, potpunim pouzdanjem u kućnog lječnika, ne htjede!

Dva, dana kasnije pregledao te je profesor Giordano i izjavio, da se imas podvriješ jednoj maloj operaciji, od koje da ćeš ostati kroz 15 dana, potpuno zdrava.

Pošto ga je pak Tvoj kućni lječnik u svojem listu obznanio, da se tiće „d' una operazione signorile“, to je, signor professore Giordano za tu malu operaciju zatražio samo jednu tisuću lira! A da je bilo koristi!

I tada nastadoše najgori časovi za mene i Tebe! U mletačkoj gradskoj bolnici, u prvom i najfinijem tobož razredu, kao „dozzinante“, bila si smještena. A kakav nered, kakova nečistoća, kakova netačnost!

Smradna soba, još smradniji krevet, njega nikakva!

Na cijelo odijeljenje spada po jedna milosrdna sestra, koju noću zamjenjuju nekakove pijane i raspuštene infermiere, koje bezbrizno spavaju, a da bolesnici i umrjeti mogu, prije nego im pomoći stigne.

Ah, Ti, patnice moja, koliko si puta kroz noć pomoći zazivala, ali nikoga ne bijaše, osim mene i ljubljene ti majke, koji smo, radi zanemarenja bolničarskog ooblja, prinuđeni bili i na najniže njihove dužnosti vršiti.

Mramorna ploča, na kojoj Ti je operacija imala biti izvedena, tako je gnujsna i krvlja prijašnjih pacijenata izmazana bila, da smo se i ja i Ti zgražali!

I profesor Giordano zarezo je Tvoje dječansko tijelo, rasporio veliku šupljinu, pregledao i rekao: „il rene è perfettamente sano è non è da sacrificarsi;“ zašio i prešao, da otvori niže. I tu našao malenkost sadre u mjehur u i zašio rekvasi: „impedimento trovato felicissimamente“.

A kakav je šav, grđna rano! Ne fina svilena nit, već neka vrsta špaga, kao da se vreće, a ne ljudsko tijelo zašiva, a vrhu toga ne pamuk ni zašovi, već najprostija gnujsna flanela privijena!

Pa kao da to nije bilo dosta, par sati kasnije, došao je pomoćnik profesora Giordano, pa uza sve to, što su oba prozora sobe, širom otvorena bila i što je vani vjetar bjesnio, odmotao je flanelu i pregledavao onaj opako lijepi šav!

Tebi, meni i bijednoj Tvojoj majci govorio je profesor Giordano vazda da ide „benissimo“ i želio da mu čak kažemo kako hrvatski glasi „eccellente“, a da Tvoju majku, koja talijanskog jezika ne poznava, utješi i razveseli. I Ti si ga podučila, da reče „izvršno“!

Nu, uza svu tu utjehu dan su tekli, a ja sam opažao, da Tebi vrućica ne jenjava! Moj strah priopćio sam, sredstvom pisma, mojoi kući u Šibenik i na to upozorio profesora Giordano. Ovaj mi je odgovorio, da će vrućica postepeno proći, kako bude zacijaljivala bol i rana operacije.

Moj pak dobro otac i Tvoja tužna bakica, primivši moju nimalo utješljivu vijest iz Mletaka, posjetiše onog lječnika, koji nas je u Mletke uputio i saopćio mu moj strah.

Potražimo tog zlosretnog profesora Giordano, ali bijaše odsutan. Srce i duša mi govorahu, da upotrebimo tu zgodu i da se obratimo i kojem drugom mletačkom kirurgu, pa Ti to i predloži: ali Ti, skromna i dobra, potpunim pouzdanjem u kućnog lječnika, ne htjede!

Trinajsti dan preuzeo je profesor Giordano novu operaciju. Kad je otvrio zašivenu ranu, unutri je u Tvojem tijelu bio već gnijezd. Momenat je za mene bio pretežak, udarac neodoljiv!

Profesor Giordano je ipak izjavio da pogibelji nije.

Ali Ti, Ti mila i nezaboravna Slavko, nijes više znala za sebe, više se nijes razabrala, niti si mene i Tvoju ucviljenu majku pogledala! U 3 sata noći u mukama si izdahnula i bez popa i bez svijete uza sve moje uporno iziskivanje i prošnju, a bolničarke srca kamenoga, nad očajnim jačkom Tvoje majke, zlorado se smijahu i ludom je nazivalu!

Smrtnе ostanke tvoje ne dadoše nam niti da dostojo obučemo, već prenešoše u mrtvačnicu, bez ožira na razred, kojem se u bolnici pripadala, te velikom mukom uzmogosmo, da onako, kako si zasluzila, prenesemo Tvoje tijelo u rodni Šibenik, a po mojoj i mojih roditelja izričito želji, da Te sahranimo u grobnicu moje obitelji, počasti one ljubavi, koju smo mi svi gojili za Tebe.

A taj, nama od kućnog ti lječnika toliko preporučeni profesor Giordano, koji će biti jedino na glasu da oprema bijedne žrtve na drugi svijet, tarući ruke i tražeći riječi utjeha, reče, da je uzrok Tvoje smrti „un impreveduta infekcione!!!“

Impreveduta?!? Koliko li ironije u ovoj riječi, koliko li Tvojih i mojih sanja zakopanih, koliko li tvrdoče sebičnog i podlog srca ljudskog!!!!

Ne znam samo, kako nije u onakovu smradu, gadoći i nerudu i mene i Tvoju tužnu majku, koji smo zdravi bili, srušila i uništila infekcija infekcione boalnice one!

I jao! tamo, takovom specialisti, u takovu čistotu i red, poslao te je Tvoj kućni lječnik, koji slovi kao jedan od boljih i vrijednijih medicinera Dalmacije naše!

Nevjerojatno mi se čini, da taj kućni lječnik nije znao kakav je stručni kapacitet profesor Giordano, ili barem kako kao lječnik nije znao da su i još nekoj pod njegovim nožem podlegli! A ako nije to znao, kako kao lječnik i još k tomu prvenac nije znao kakova njega, čistota i uredba u mletačkoj bolnici vlada: pa obzirom na teoklosti ne znam koji mu je zli duh šapnuo da Te naputi na Mletke i baš na jedinog profesora Giordano? — I ovo sve ostaje i ostati će za mene jedno veliko otajstvo!!!

Tvoja prverana smrt, Tvoje velike patnje, neka su svjesnom podukom sinovima i kćerima mojega naroda, da se čuvaju noža profesora Giordano i da ne poslušaju za živu glavu itijje svjete, da k njemu idu!

Naša nevolja drugom budi škola, a Tvoj će pravedni dub, mila i nezaboravna djevo, iz rajske visine uživati, vidi li, da je ovim redcima sprijeda ponovna katastrofa kojeg novog mladog života.

SE NE VRAĆAJU.-
POŠILJE NEPLA-
NE PRIMAJU SE --
E RAČUNAJU 16 PA-
ŠTIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
VJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ.
Iljadica i drugovi

ponos Milanaca
ipatičan, kao što
ki ponos, ali je
ostojan divljenja,
in; on je plamen,
e, on je moralna
čudnovat aktiv-
aj radi mnogih
ajživahnji, naju-
je, duguje svoj

risiti, ako mog i
alno čuvstvo, nači
ilijani bili psih-
amo prema svom
nego najvećima
evo to je baza

na logično izviru,
gi tijekovi unu-
ke. Nacionaliste
ferentni naprava
politicke i nekomu
iga kao ispraznim
vcima. Sada, a da
e pred nekoliko
stellini objeloda-
lia“ nekoliko čla-
rugi irendetizam“,
upirao u dužnost,
pitanja Podneva
oslobjdimo one
manja, a svi znaju,
u svojoj veoma
knjigama, u kon-
ia, nije nikad za-
itanja i probleme
e razlika izmegju
e bave ovim pro-
tijonalista), samo
ene stranke kon-
života cilj samoj
vlja svrhu nacije
n naimje hoće —
njegovu misao, a

seoske djece s kojom
ptica, razuzdan kao
šao čas poslan od
sposobnost stvaranja
razvijati, učiti zanat,
umjetnički izražaj.
iti preslice s konča-
u vretencu izdupst
rno olova, da zvuči
aricu ili dragu kojoj
e vježbati se gradeći
Bosne, što je stradao
kiteći je izragjenom
ma. Ta drvena obuća
a starcu: žuljala je
ar onda načini šljaku
buvene; u toj prvoj
rirode momče je po-
osjećanje forme i
čiku inteligenciju. Za-
ića, Antu Starčevića,
izrezujući ih u drvetu;
ije u drvetu, zatim u

om čudotvorec čak i
je u zadarškom „Na-
o darovitom pastiru,
ine poticao je vigje-

Vjekoslav Vučić

pravni vježbenik.

U jednom od posljednih brojeva Dalmate primjetismo jedan članak pod naslovom „Fiat lux“ sa potpisom nekog nama nepoznatog umirovljenog sveštenika u Skradinu. Stalno je to slagareva pogriješka, te će taj na takav način stvoren don Fabiani, biti u mjestu već dobro poznat.

Nekliko riječi o tom deljili trebamo kazati, baš da unesemo malo svijetla u stvari. — U svoje doba, a to ne bijaše davno, tom don Fabianu opat stvaraše neprilike s nekim razloga, koje opat najopravdanimima smatraše. Tada naš bezprijeckorni don Abondio obletiše od gradjana do gradjana, išteći od njih, da potpisuju neke tužbe protiv opata u

i neznačujući zašto i kako je u 21. godini života morao ostaviti ovaj svijet i svoj rodni grad, ko-

A. Poštenje u javnom životu ne može se dijeliti od poštenja u privatnom životu.

Dosad je medju gospodskim strankama, bio običaj govoriti: „U politici nema poštenja“. Drugi opet sude ovako: „Gledaj ti, je li zastupnik pošten u saboru, je li načelnik pošten u općini, a ne zabadaj nos u njegove kućne, privatne posle. Neka on tu radi što hoće, neka živi, kako mu je drago. To su njegovi posli“.

Pučka napredna stranka ne odobrava ni jedno ni drugo tako govorjenje. Pošten čovjek valja da i

napredna omladina ponovno naglašuje da je ona u hrvatsko-srpskom narodnom životu samostalna i neodvisna skupina kulturnog značaja.

H. S. N. O. pratit će do u tančine sav narodni život, ali će se kloniti svake dnevne stranačke politike i zalaganja za političke stranke.

H. S. N. O. će samo pomagati u javnom životu, gdje to može učiniti na isključivu i očitu korist naroda i bez štete za svoje napredne i slobodoomne principe.

H. S. N. O. stavlja se dakle samo u službu narodne prosvjete i narodnog gospodarskog rada u naprednom smjeru,

pojedino stvarajući tako svog poslu, preveć bi na dugo pošli, nego ćemo samo spomenuti, da ćemo do potrebe slučaj za slučajem uz svjedočke iznositi.

Toliko na znanje nadležnoj vlasti, koja se oglušuje na privatne žaobe.

S.

Iz Trogira

U Trogiru je prava Babilonija. Ne zna se ni ko piće ni ko plaća. Mikula je bio u Splitu i pomoću d.ra Bulića nastojao, da dodje do nekakvog kompromisa, u koju svrhu je bio uređen i dogovor. Ali, kad je stigao u Trogir, brat mu